

УДК 658.15

Є. С. Холод,
аспірант, Державний заклад "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-1271-9315>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.24.252

ОЦІНКА СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ПРОБЛЕМИ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Y. Kholod,
Postgraduate student, State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University"

EVALUATION OF CURRENT APPROACHES TO THE PROBLEM OF ANALYZING THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF ENTERPRISES

Зазначено, що поняття інвестиційного клімату не залежить від характеристики об'єкта інвестування, він є ідентичним для різних типів інвесторів, тоді як інвестиційна привабливість — суб'єктивна характеристика окремого типу інвестора і в залежності від цілей, що переслідуються, може змінюватись. В рамках факторного підходу ведуться найжвавіші дискусії, в рамках яких можна виділити два напрямки підвищення інвестиційної привабливості підприємств: перший напрямок включає прагнення враховувати якомога більшу кількість факторів, які, з погляду свого впливу на інвестиційний клімат, вважаються рівноцінними; другий підхід ґрунтується на виявленні якогось домінуючого фактора, наявність якого визначає інвестиційний клімат.

Визначено, що інвестиційний клімат держави однаково важливий як внутрішніх, так зовнішніх інвестицій. Чим гірший інвестиційний клімат у країні, тим більше перешкод створюється на шляху залучення інвестицій, що пов'язано з високими рівнями ризику та меншими шансами для залучення інвестицій. Коротко зазначимо, що аналіз політичного середовища є одним із основних елементів інвестиційного клімату держави. Найбільш суттєвими елементами у цій галузі, на які слід звертати увагу, є: міцність політичних та економічних інститутів; ефективність роботи державного апарату; ступінь інтеграції у світові торгові та фінансові системи; рівень ризиків у сферах внутрішньої та зовнішньої безпеки; прихильність політичної влади до реформ та ін. Інвестиційний потенціал є якісну характеристику, яка враховує основні макроекономічні характеристики у вигляді суми об'єктивних передумов для інвестицій і залежить як від наявності та різноманітності сфер об'єктів інвестування, так і від економічного розвитку регіону. Його розрахунок ґрунтується на абсолютних статистичних показниках. У той же час скласти загальне уявлення про інвестиційну привабливість регіону для інвестора можливо за допомогою основних показників, що характеризують динаміку його розвитку.

It is noted that the concept of investment climate does not depend on the characteristics of the investment object, it is identical for different types of investors, while investment attractiveness is a subjective characteristic of a particular type of investor and, depending on the goals pursued, may change. Within the framework of the factor approach, the most lively discussions are being held, within which two directions of increasing the investment attractiveness of enterprises can be distinguished: the first direction includes the desire to take into account as many factors as possible, which, in terms of their impact on the investment climate, are considered equivalent; the second approach is based on identifying some dominant factor, the presence of which determines the investment climate.

It is determined that the investment climate of the state is equally important for both domestic and foreign investments. The worse the investment climate in the country, the more obstacles are created on the way to attracting investment, which is associated with high levels of risk and fewer chances to attract investment. Briefly, we note that the analysis of the political environment is one of the main elements of the investment climate of the state. The most significant elements in this area that should be paid attention to are: the strength of political and economic institutions; the efficiency of the state apparatus; the degree of integration into the world trade and financial systems; the level of risks in the areas of internal and external security; the commitment of political authorities to reforms, etc. Investment potential is a qualitative characteristic that takes into account the main macroeconomic characteristics in the form of the sum of objective prerequisites for investment and depends both on the availability and diversity of investment areas and on the economic development of the region. Its calculation is based on absolute statistical indicators. At the same time, it is possible to form a general idea of the investment attractiveness of the region for an investor using the main indicators that characterize the dynamics of its development.

Ключові слова: інвестиційний клімат, факторний підхід, внутрішні та зовнішні інвестиції, рівень ризику, ступінь інтеграції, фінансові системи, динаміка розвитку.

Key words: investment climate, factor approach, domestic and foreign investments, risk level, degree of integration, financial systems, development dynamics.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Поняття інвестиційного клімату не залежить від характеристики об'єкта інвестування, він є ідентичним для різних типів інвесторів, тоді як інвестиційна привабливість — суб'єктивна характеристика окремого типу інвестора і в залежності від цілей, що переслідуються, може змінюватись [1, с. 13]. У той же час на стан інвестиційного клімату впливають інвестиційна привабливість та інвестиційна активність, ці поняття взаємопов'язані, що докладніше буде розглянуто далі.

Узагальнюючи існуючі підходи до трактування інвестиційного клімату, виділяють три групи:

1 група — макроекономічний підхід. Він ґрунтується на дослідженні динаміки макроекономічних показників, таких як: динаміка валового внутрішнього продукту (ВВП), національного доходу (НД), обсяг промислового виробництва продукції; пропорція накопичення та споживання; платіжний баланс; стан законодавчого регулювання інвестиційної діяльності; розвиток окремих інвестиційних ринків; рівень інфляції; валютні курси.

2 група — факторний підхід, що ґрунтується на оцінці набору факторів, що впливають на інвестиційний клімат: економічний потенціал; загальні умови господарювання; зрілість ринкового середовища; політичні, соціальні та соціокультурні, організаційно-правові, фінансові та інші фактори.

3 група — ризиковий підхід. Як основні складові тут використовуються: інвестиційний потенціал та інвестиційний ризик. Інвестиційний потенціал оцінюється на основі макроекономічної характеристики, що включає: наявність на території факторів виробництва, у тому числі трудових ресурсів з урахуванням їхнього освітнього рівня; споживчий попит; результати господарської діяльності населення регіону; рівень розвитку науки та впровадження її досягнень; розвиненість провідних інститутів ринкової економіки; забезпеченість комплексною інфраструктурою. Інвестиційні ризики оцінюються з позиції ймовірності втрат інвестицій та доходу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Підвищення інвестиційної привабливості національної економіки України та підприємств, у своїх наукових працях досліджували

такі вітчизняні науковці як: Д. С. Аранчій, Н. О. Крихівська, Г. М. Чернишова, А. П. Гайдучкий, Г. В. Козаченко, Т. В. Майорова та інші.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ(ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження факторів впливу ключових елементів національної економіки на оцінку сучасних підходів до проблеми аналізу інвестиційної привабливості підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В рамках факторного підходу ведуться найжвавіші дискусії, в рамках яких можна виділити два напрямки підвищення інвестиційної привабливості підприємств:

— перший напрямок включає прагнення враховувати якомога більшу кількість факторів, які, з погляду свого впливу на інвестиційний клімат, вважаються рівноцінними;

— другий підхід ґрунтується на виявленні якогось домінуючого фактора, наявність якого визначає інвестиційний клімат [2, с. 158].

Усі виявлені внаслідок зробленої роботи параметри інвестиційного клімату умовно поділені на вихідні та вхідні. До вихідних параметрів відносяться:

- приплив та відтік капіталу;
- рівень інфляції;
- рівень процентних ставок;
- частка заощаджень у ВВП.

До вхідних параметрів відносять:

- природні ресурси та стан екології;
- якість робочої сили;
- рівень розвитку та доступність об'єктів інфраструктури;

— політична стабільність та передбачуваність, ймовірність виникнення форс-мажорних обставин;

— макроекономічна стабільність (стан бюджету, платіжний баланс, державний, зокрема зовнішній долг);

— якість державного управління, політика центральної та місцевої влади;

— законодавство, повнота та якість регулювання економічного життя, ступінь ліберальності;

— рівень дотримання законності та правопорядку, злочинність та корупція;

— захист прав власності, рівень корпоративного управління;

— обов'язковість партнерів під час виконання контрактів;

— ефективність податкової системи та рівень податкового навантаження;

— якість банківської системи та інших фінансових інститутів; доступність кредитування;

— відкритість економіки, правила торгівлі із зарубіжними країнами;

— адміністративні, технічні, інформаційні та інші бар'єри входу ринку; рівень монополізму економіки [3, с.283].

Аналіз інших позицій у рамках факторного підходу показав, що в порівнянні з вищенаведеним підходом, вони все ж таки поступаються за ступенем обґрунтованості та набору факторів. Тому, на нашу думку, під час аналізу інвестиційного клімату потрібно використовувати більш розширений підхід [4, с. 219].

Слід сказати, що інвестиційний клімат держави однаково важливий як внутрішніх, так зовнішніх інвестицій. Чим гірший інвестиційний клімат у країні, тим більше перешкод створюється на шляху залучення інвестицій, що пов'язано з високими рівнями ризику та меншими шансами для залучення інвестицій.

Коротко зазначимо, що аналіз політичного середовища є одним із основних елементів інвестиційного клімату держави. Найбільш суттєвими елементами у цій галузі, на які слід звертати увагу, є: міцність політичних та економічних інститутів; ефективність роботи державного апарату; ступінь інтеграції у світові торгівлі та фінансові системи; рівень ризиків у сферах внутрішньої та зовнішньої безпеки; прихильність політичної влади до реформ та ін [5].

При проведенні аналізу економічного середовища основну увагу необхідно приділяти таким проблемам як: загальний стан економіки (спад, криза, підйом); структура та показники зростання економіки; гнучкість податково-бюджетної системи та боргове навантаження; характер використання робочої сили, природних та інтелектуальних ресурсів; стабільність грошової системи та запас зовнішньої ліквідності та інші.

Останнім часом багато світових рейтингових агентств приділяють також увагу соціальної та екологічної складової, але в більшості випадків вони враховуються у складі ризиків, що їх характеризують. На нашу думку, ці дві складові однаково повинні враховуватися при аналізі інвестиційного клімату держави.

Щодо інвестиційного аналізу, що проводиться на мезорівні, тут розглядається два блоки, що стосуються регіону та галузі. Аналіз інвестиційного клімату регіонів також може бути заснований на розглянутих вище підходах, але все ж таки домінуюча більшість методик такого аналізу належить другому і третьому підходу.

Всі перелічені підходи гідні визнання, але все ж таки зазначимо, що в ході аналізу інвестиційного клімату регіону основними факторами, що впливають на інвестиційний процес є:

- географічне розташування;
- природно-кліматичні умови;
- економічне становище;
- законодавча та нормативна база;
- політична обстановка;
- фінансове становище;
- соціальна інфраструктура;
- екологічна обстановка та ін [6, с. 238].

Перелічені чинники тією чи іншою мірою впливають на інвестиційний клімат у регіоні та аналізуються у всіх наведених вище підходах з різних ракурсів.

Загалом аналіз інвестиційного клімату регіону включає та залежить від двох складових, що найбільш повно розкривають його сутність — інвестиційна привабливість регіону та його інвестиційна активність. Багато вчених відзначають пряму залежність між цими категоріями інвестиційного аналізу.

Оцінка сучасних підходів до проблеми аналізу інвестиційної привабливості регіону показує, що в більшості випадків вчені дотримуються точки зору, згідно з якою ця категорія інвестиційного аналізу залежить від двох складових: інвестиційний потенціал та інвестиційний ризик. Такого підходу також дотримуються провідні рейтингові агенції.

Інвестиційний потенціал є якісну характеристику, яка враховує основні макроекономічні характеристики у вигляді суми об'єктивних передумов для інвестицій і залежить як від наявності та різноманітності сфер об'єктів інвестування, так і від економічного розвитку регіону. Його розрахунок ґрунтується на абсолютних статистичних показниках. Інвестиційний потенціал регіону складається з наступних основних приватних потенціалів:

- природно-ресурсний (забезпеченість основними видами виробничих та сировинних ресурсів);
- трудовий (трудові ресурси та його рівень кваліфікації);

- виробничий (сукупний результат господарської діяльності населення регіону);

- інноваційний (рівень розвитку науки та впровадження досягнень НТП у регіоні);

- інституційний (ступінь розвитку провідних інститутів ринкової економіки регіоні);

- інфраструктурний (географічне положення регіону та його інфраструктурна забезпеченість);

- фінансовий (обсяг податкових та інших грошових надходжень до бюджетної системи з території даного регіону);

- споживчий (сукупна купівельна спроможність населення регіону).

Інвестиційний ризик оцінює ймовірність втрати інвестицій та доходу від них. Щодо регіону можна виділити такі види ризику:

- політичний (залежить від стійкості регіональної влади та політичної поляризації населення);

- економічний (пов'язаний з динамікою економічних процесів у регіоні);

- соціальний (пов'язаний з рівнем соціальної напруженості в регіоні);

- криміналістичний (залежить від рівня злочинності з урахуванням тяжкості злочинів);

- екологічний (інтегральний рівень забруднення навколишнього середовища);

- фінансовий (відбиває напруженість регіональних бюджетів та сукупні фінансові результати діяльності підприємств регіонів);

- законодавчий (сукупність правових норм, що регулюють економічні відносини на території: місцеві податки, пільги, обмеження тощо).

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У той же час скласти загальне уявлення про інвестиційну привабливість регіону для інвестора можливо за допомогою основних показників, що характеризують динаміку його розвитку. Такі дані публікуються щорічно статичними органами кожної області України і з допомогою них інвестору легко можна провести поверхневий (експрес) аналіз інвестиційної привабливості. До таких показників відносять: темпи зростання валового регіонального продукту (ВРП); індекс промислового виробництва; темпи зростання інвестиції в основний капітал; індекс зростання реальних доходів населення; індекс виробництва продукції сільськогосподарства; індекс фізичного обсягу робіт, виконаних за договором будівельного підяду; індекс фізичного обсягу обороту роздрібної

торгівлі; темпи зростання сальдованого фінансового результату; питома вага збиткових організацій. Проведення аналізу в такому складі дозволить інвестору сформулювати загальне уявлення про регіон — потенційний об'єкт інвестицій, якщо виникають спірні результати, для вирішення ситуації, безумовно, необхідно звернутися до професійних учасників ринку таких послуг — рейтингових агентств.

Література:

1. Кривов'язюк І. Інноваційно-інвестиційний механізм повоєнного відновлення економіки України. Матеріали конференцій МЦНД.- 2024. (15.03.2024; Чернівці, Україна), С.12—14. <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/1090> (дата звернення: 19.08.2025).

2. Левицький В., Радинський, С. Удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності вперіод післявоєнної відбудови України: організаційний та нормативно-правовий аспект. Галицький економічний вісник. 2023. С. 151—161. DOI:https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.05.151 (дата звернення: 20.08.2025).

3. Панченко В., Резнікова Н. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навчальний посібник. Київ: ФОП Білецький Р.Г., 2025. 471 с.

4. Скоробогатова Н.Є. Інноваційно-інвестиційний розвиток регіонів України: проблеми та перспективи. Економічний вісник НТУУ"КПІ", 2017. Вип.7. С. 214—222.

5. Філюк Д., Глебець Д. Стратегічне розширення та технологічні інновації: фундамент конкурентних переваг. Економічний аналіз. 2025. Том 35. No1. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.255> (дата звернення: 22.08.2025).

6. Babenko K., Iarmosh O., Malykhina Y., Fedorova Y. (2019). Інноваційно-інвестиційний-розвиток промисловості України. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. Vol. 1 (28), pp. 234—244. DOI:<https://doi.org/10.18371/fcapter.v1i28.161941> (дата звернення: 23.08.2025).

References:

1. Kryvov'azyuk, I. (2024), "Innovation and Investment Mechanism of Post-War Recovery of the Economy of Ukraine", Materials konferentsijMTsND [Proceedings of the MCND Conference], Chernivtsi, Ukraine, pp. 12—14, <https://archive.-mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/1090> (accessed August 19, 2025).

2. Levytskyi, V. and Radynskyi, S. (2023), "Improving innovation and investment activities

during the post-war reconstruction of Ukraine: organizational and regulatory aspects", Galician Economic Bulletin, pp. 151—161. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.05.151.

3. Panchenko, V. and Reznikova, N. (2025), Mizhnarodni stratehiyi ekonomichnoho rozvytku: navchalnyy posibnyk [International strategies for economic development: a text book], FOP Biletskyi R.G., Kyiv, Ukraine.

4. Skorobogatova, N.E. (2017), "Innovative investment development of regions of Ukraine: problems and prospects", Economic Bulletin of NTUU "KPI", vol. 7, pp. 214—222.

5. Filiuk, D. and Glebets, D. (2025), "Strategic expansion and technological Innovation: The Foundation of Competitive Advantage", Economic Analysis, vol. 35, no. 1, DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.255>.

6. Babenko, K., Iarmosh, O., Malykhina, Y. and Fedorova, Y. (2019), "Innovation and Investment Development of the Ukrainian Industry", Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, vol. 1 (28), pp. 234—244. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcapter.vi28.161941>.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2025 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663